

Кваліфікаційна картка наукової школи
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

1. Назва наукової школи:
«Наукова школа трудового права О.І. Процевського»

2. Напрямок наукових досліджень:

воля та свобода волі у трудовому праві; принципи трудового права у сучасному світі; методологія трудового права; проблеми співвідношення приватного та публічного аспектів у трудовому праві; тенденції розвитку трудового права проблеми правового регулювання трудових правовідносин; проблеми правового регулювання трудового договору; теоретико-прикладні проблеми права на працю, правові можливості сторін трудового договору; проблеми правового регулювання соціального діалогу; проблеми реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом з іншою у сфері зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей; правові проблеми свободи праці; проблеми застосування гнучких форм зайнятості; проблеми правового регулювання вирішення трудових спорів; проблеми правового регулювання соціального захисту тощо.

3. Загальні відомості про наукову школу

3.1. Відомості про фундатора

Процевський Олександр Іванович (28.03.1929, с. Мальцівка Корочанського району Курської області (нині Російська Федерація) – 11.08.2016 м.Харків) - український правознавець, доктор юридичних наук (1970), професор (1972), Заслужений діяч науки України (1980), академік Міжнародної Кадрової Академії (1999); член-кореспондент Національної академії правових наук України (2010).

Олександр Іванович народився 28 березня 1929 р. у с. Мальцівка Корочанського району Курської області (зараз Російська Федерація). Він був останньою дев'ятою дитиною у великій, дружній родині Івана Івановича і Марії Василівни Процевських. Батько був шорником, а мати виховувала дітей. У 1930 р. сім'я Процевських переїхала до с. Великий Бурлук

Харківської області, де й пройшли всі дитячі роки Олександра Івановича: навчання в початковій школі, важка селянська праця.

У віці 16 років Олександр Іванович стає наймолодшим членом екіпажу - юнгою - на мінному тральщику ТЩ - 19 Чорноморського військового флоту, який очищував Чорне море від мін. За це він потім отримав статус учасника бойових дій. У 1956 р. Олександр Іванович закінчив Харківський юридичний інститут імені Л.М. Кагановича (нині - Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого). Упродовж 1956–1958 рр. працював помічником прокурора м. Севастополь. З 1959 по 1987 рр. трудова діяльність Олександра Процевського пов'язана із Харківським юридичним інститутом, де він пройшов шлях від аспіранта до професора.

У 1961 р. Олександр Іванович захищає кандидатську дисертацію з трудового права на тему: «Правове регулювання робочого часу за радянським трудовим правом». Із 1964 р. стає доцентом кафедри трудового, колгоспного та земельного права. Із 1968 р. працює завідувачем кафедри трудового права Харківського юридичного інституту. А вже в 1970 р. стає наймолодшим в СРСР доктором юридичних наук з трудового права. Докторську дисертацію на тему «Трудові відносини і метод їх правового регулювання» він захистив у Харківському юридичному інституті. У 1972 р. йому присуджується вчене звання професора, у 1980 р. - почесне звання Заслуженого діяча науки України. З 1979 по 1987 рр. працює проректором з навчальної роботи Харківського юридичного інституту.

Від 1991р. творчий шлях Олександра Івановича назавжди поєднався із Харківським державним педагогічним університетом ім. Г.С. Сковороди (нині Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди), де він працював професором на кафедрі правознавства, від 1994 р. - директором новоствореного Інституту економіки і права цього вузу, а потім - деканом юридичного факультету, у заснуванні якого він брав активну участь. В останні роки свого життя працював завідувачем кафедри цивільно-правових дисциплін, господарського та трудового права Харківського національного педагогічного університету Г.С. Сковороди.

Коло наукових інтересів Олександра Івановича Процевського було дуже широким: методологія трудового права України, доктрина трудового права, гуманізм норм трудового права, гармонізація норм Європейського Союзу із національним законодавством України, міжнародні стандарти прав людини, правові проблеми робочого часу та оплати праці, концепція реформування трудового законодавства України тощо. Усі питання ним розглядалися крізь

призму визнання людини найвищою соціальною цінністю та єдиним творцем духовних та матеріальних благ, завдяки чому є можливим існування та розвиток людської цивілізації.

Внесок Олександра Івановича у правову науку та у розвиток галузі трудового права, яка стала сенсом його життя, є безцінним. За час своєї роботи, - а його науково-педагогічний стаж складає майже 60 років, - у науковому доробку цього видатного вченого 280 праць. Із них 9 монографій, 2 підручники, 15 навчальних посібників, а також 2 коментарі до Кодексу законів про працю України. Основні праці: «Предмет радянського трудового права», «Метод радянського трудового права» (обидві - 1972), «Заробітна плата і ефективність суспільного виробництва» (1975), «Трудове право» (1981), «Гуманізм норм радянського трудового права» (1982), «Яким бути Трудовому кодексу України» (1991), «Новий зміст права на працю – основа реформування законодавства про працю в Україні» (1999), «Про предмет трудового права України» (2001), «Чи потрібен Україні такий Трудовий кодекс?» (2003), «Правові можливості громадян при реалізації права на працю» (2004), «Проблеми оплати праці у проекті Трудового кодексу України» (2005), «Шляхи забезпечення балансу інтересів сторін трудового договору» (2006), «Трудове право. Методичні рекомендації за вимогами кредитно-модульної системи навчання» (2007), «Чи є підстави для перегляду системи права України?» (2009), «Методологічні засади трудового права» (2014), Комплекс навчально-методичного забезпечення «Трудове право» (2017 посмертно).

Олександр Іванович підготував понад 40 кандидатів юридичних наук та 8 докторів наук. Він був членом редколегії низки науково-популярних видань, головним редактором Збірника наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди «Право», який внесено до переліку фахових видань з юриспруденції. Нагороджений 6 державними медалями, зокрема «65 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», 2 нагородами МОН України: «За наукові досягнення» та «Петро Могила», почесними грамотами Харківської облдержадміністрації, «За вагомий особистий внесок у розбудову правової держави, захист конституційних прав і свобод громадян, зміцнення законності та правопорядку, високий професіоналізм і з нагоди дня юриста» та іншими відомчими нагородами.

Все своє нелегке життя Олександр Іванович Процевський, не дивлячись на життєві труднощі, важкі втрати, зраду, вірив в людей, намагався генерувати в

них найкращі якості: людяність, порядність, чесність, справедливість, принциповість, відданість справі, відповідальність за свої вчинки. Всі ці якості гармонійно поєднувались у його яскравій, неординарній натурі. Олександр Іванович був вимогливим до себе і вчив цьому своїх учнів, надихаючи своїм прикладом та заряджаючи життєвою енергією. Він був не просто талановитим викладачем, вченим який здійснює науково-педагогічну діяльність, - хоча й у цьому йому важко знайти рівних, - кожна лекція, кожне заняття, кожна наукова робота О.І. Процевського перетворювались не просто на передачу знань від викладача до слухача, а на безцінні уроки життя, - а Людиною з великої літери.

3.2. Відомості про чинного керівника

П.І.П.	Процевський Віктор Олександрович
Науковий ступінь	Доктор юридичних наук
Вчене звання	Професор
Посада	Професор кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського
Перелік докторів наук, у яких був консультантом	Шабанов Роман Іванович
Перелік докторів філософії (кандидатів наук), у яких був науковим керівником	Біліченко Іван Сергійович Чумак Олександр Олексійович Єрофєєнко Лариса Василівна Головань Тетяна Георгіївна Лисяк Олександр Іванович
Наявність державних і міжнародних премій, почесних звань, медалей, відзнак (дата та номер наказу)	«Захиснику Вітчизни», 1999 р. «10 років прикордонним військам України», 2003 р. «60 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», 2005 р. «Відмінник освіти України», 2009 р. «Ветеран праці», 2013 р. Орден «За заслуги» III ступеню, 2017 р.
Кількість публікацій у виданнях, що входять до наукометричних баз Web of Science	2

Core Collection та Scopus	
Досвід експертної діяльності (наукове опонування, редагування, робота в експертних групах, спеціалізованих вчених радах, участь у редакційних колегіях тощо)	Був членом спеціалізованої вченої ради для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук за спеціальностями: 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення (юридичні науки); 12.00.10 – судоустрій; прокуратура й адвокатура (юридичні науки); 12.00.11 – міжнародне право (юридичні науки) у Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» Входить до складу редакційної колегії Збірника наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Список наукових праць	Поданий додатком

3.3. Кількісно-кваліфікаційний склад наукової школи (26 осіб).

Професори	3
у т.ч. з науковим ступенем доктор наук	3
у т.ч. з науковим ступенем кандидата наук/доктора філософії	-
Доценти	11
у т.ч. з науковим ступенем кандидата наук/доктора філософії	11
у т.ч. з науковим ступенем доктор наук	-
Старші викладачі	-
у т.ч. з науковим ступенем доктор наук	-
у т.ч. з науковим ступенем кандидата наук/доктора філософії	-
Викладачі	1

у т.ч. з науковим ступенем доктор наук	-
у т.ч. з науковим ступенем кандидата наук/доктора філософії	-
Докторанти	-
здобувачі освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти	10
здобувачі освіти другого та першого рівня вищої освіти	1

4. Наукові досягнення школи

З початку створення юридичного факультету ХНПУ імені Г.С. Сковороди почалося формування власних наукових шкіл. Одним із найбільш потужних напрямків стало формування наукової школи трудового права.

Фундатором наукової школи трудового права став член-кореспондент НАПрН України, академік Міжнародної кадрової академії, Заслужений діяч науки України, доктор юридичних наук, професор Процевський Олександр Іванович.

Внесок Олександра Івановича у правову науку та у розвиток галузі трудового права, яка стала сенсом його життя, є безцінним. За час своєї роботи, - а його науково-педагогічний стаж складає майже 60 років, - у науковому доробку цього видатного вченого 280 праць. Із них 9 монографій, 2 підручники, 15 навчальних посібників, а також 2 коментарі до Кодексу законів про працю України. Основні праці: «Предмет радянського трудового права», «Метод радянського трудового права» (обидві - 1972), «Заробітна плата і ефективність суспільного виробництва» (1975), «Трудове право» (1981), «Гуманізм норм радянського трудового права» (1982), «Яким бути Трудовому кодексу України» (1991), «Новий зміст права на працю – основа реформування законодавства про працю в Україні» (1999), «Про предмет трудового права України» (2001), «Чи потрібен Україні такий Трудовий кодекс?» (2003), «Правові можливості громадян при реалізації права на працю» (2004), «Проблеми оплати праці у проекті Трудового кодексу України» (2005), «Шляхи забезпечення балансу інтересів сторін трудового договору» (2006), «Трудове право. Методичні рекомендації за вимогами кредитно-модульної системи навчання» (2007), «Чи є підстави для перегляду системи права України?» (2009), «Методологічні засади трудового права»

(2014), Комплекс навчально-методичного забезпечення «Трудове право» (2017 посмертно).

Олександр Іванович підготував понад 40 кандидатів юридичних наук та 8 докторів наук. Він був членом редколегії низки науково-популярних видань, головним редактором Збірника наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди «Право», який внесено до переліку фахових видань з юриспруденції. Нагороджений 6 державними медалями, зокрема «65 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», 2 нагородами МОН України: «За наукові досягнення» та «Петро Могила», почесними грамотами Харківської облдержадміністрації, «За вагомий особистий внесок у розбудову правової держави, захист конституційних прав і свобод громадян, зміцнення законності та правопорядку, високий професіоналізм і з нагоди дня юриста» та іншими відомчими нагородами.

Значний внесок у становлення та розвиток наукової школи трудового права зробили доктори юридичних наук та кандидати юридичних наук, що є її учасниками. Спектр наукових інтересів наукової школи трудового права член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. охоплює практично усі аспекти трудового права та права соціального забезпечення, у тому числі: воля та свобода волі у трудовому праві; принципи трудового права у сучасному світі; методологія трудового права; проблеми співвідношення приватного та публічного аспектів у трудовому праві; тенденції розвитку трудового права проблеми правового регулювання трудових правовідносин; проблеми правового регулювання трудового договору; теоретико-прикладні проблеми права на працю, правові можливості сторін трудового договору; проблеми правового регулювання соціального діалогу; проблеми реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом з іншою у сфері зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей; правові проблеми свободи праці; проблеми застосування гнучких форм зайнятості; проблеми правового регулювання вирішення трудових спорів; проблеми правового регулювання соціального захисту. Завдяки цьому створено повноцінну навчально-методичну базу для викладання навчальних дисциплін трудо-правового циклу, що дає можливість оперативного та повноцінного запровадження наукових здобутків у освітній процес.

Основними доробками наукової школи слід вважати:

- результати фундаментальних і прикладних досліджень у визначеному науковому напрямі;
- наукові публікації (монографії, наукові статті, підручники тощо);
- підготовка докторів і кандидатів наук;
- науково обґрунтовані пропозиції щодо розробки нових чи внесення змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів;
- громадське визнання наукових досягнень представників наукової школи (державні нагороди, відзнаки, почесні звання, дипломи тощо).

Під керівництвом представників наукової школи, учнів Олександра Івановича Процевського протягом останніх 5-ти років були захищені 9 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії).

1. Танасевич Олена Віталіївна. Правове регулювання матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, спричинену порушенням трудових прав працівника. Канд. юрид. наук : 12.00.05; Донец. юрид. ін-т МВС України. - Кривий Ріг, 2018.

Науковий керівник: Коваленко Олена Олександрівна.

2. Даниліна Юлія Сергіївна. Правове регулювання соціального діалогу в Україні. Канд. юрид. наук : 12.00.05; Донец. юрид. ін-т МВС України. - Кривий Ріг, 2018.

Науковий керівник: Ждан Микола Дмитрович.

3. Бойко Анастасія Константинівна. Правове регулювання працевлаштування молоді. Канд. юрид. наук : 12.00.05; Донец. юрид. ін-т МВС України. - Кривий Ріг, 2019.

Науковий керівник: Шабанов Роман Іванович.

4. Попова –Коряк Каріна Олексіївна. Особливості правового регулювання праці науково-педагогічних працівників. Канд. юрид. наук : 12.00.05; Донец. юрид. ін-т МВС України. - Кривий Ріг, 2019.

Науковий керівник: Шабанов Роман Іванович.

5. Вайленко Ганна Олександрівна. Правове регулювання розірвання трудового договору за п. 3 ст. 41 КЗпП України. Канд. юрид. наук : 12.00.05; Донец. юрид. ін-т МВС України. - Кривий Ріг, 2019 р.

Науковий керівник: Шабанов Роман Іванович.

6. Головачова Аліна Олександрівна. Правове регулювання оплати праці державних службовців в Україні. Канд. юрид. наук : 12.00.05; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2018 р.

Науковий керівник: Сприндис Сергій Іванович.

7. Ткаченко Юлія Олегівна. Держава та її органи як суб'єкти права соціального забезпечення. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. - Харків, 2021 р.

Науковий керівник: Москаленко Олена Вячеславівна.

8. Дарсанія Леван Валер'янович. Ризик у трудовому праві та праві соціального забезпечення. Харківський національний університет внутрішніх справ. - Харків, 2021 р.

Науковий керівник: Москаленко Олена Вячеславівна.

9. Гагун Андрій Анатолійович. Матеріальне забезпечення і соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. - Харків, 2021 р.

Науковий керівник: Москаленко Олена Вячеславівна.

Традиційним стало проведення на базі юридичного факультету ХНПУ імені Г.С. Сковороди щорічної міжнародної науково-практичної конференції, що присвячена дню народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського Олександра Івановича. Зусиллями учасників наукової школи було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення» 05.04.2019р., II Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми приватного та публічного права» 27.03.2020р., III Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми приватного та публічного права» 02.04.2021р., за результатами яких були надруковані та оприлюднені Збірники матеріалів конференції (**інформаційні листи та програма додаються**).

Науковий потенціал представників наукової школи є підґрунтям для проведення повноцінної науково-дослідної роботи. Учасники наукової школи підготували та видали чисельні монографії, підручники, наукові публікації у періодичних наукових виданнях та тези (доповіді) на різноманітних наукових конференціях (**перелік наукових праць додається**).

Наукова школа трудового права член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. є давно визнаною в ХНПУ імені Г.С. Сковороди, про що свідчить видання колективної монографії «Наукові школи Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди», в якій окремий розділ присвячений юридичній школі. Також визнання наукової школи проявляється і в тому, що її

представники беруть активну участь у науково-експертній діяльності. Так, кандидат юридичних наук, доцент Д.О. Новіков є керівником експертної групи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Наукова школа трудового права член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І., окрім своєї суто наукової функції продукування і поширення нових ідей, відіграє особливу роль як осередок духовності, що впливає на освітній процес, бо істинний учений – людина з власною думкою, толерантна, самокритична, з чіткою громадянською позицією.